

■■■ สัมภาษณ์ข้อคิดเห็น “4 ปี ป.ป.ช. สังคมได้อะไร”

ศาสตราจารย์ ดร.อิสสระ นิตินันท์ประกาศ
อดีตประธานศาลรัฐธรรมนูญ
เกตุทัตศาสตราภิชาน มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

สิ่งที่สังคมได้จาก ป.ป.ช. คงจะเป็นเรื่องการรักษาผลประโยชน์ของทางราชการ แม้จะไม่มีบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ให้ ป.ป.ช. มีหน้าที่รักษาประโยชน์ของรัฐก็ตาม แต่การดำเนินงานของ ป.ป.ช. ตามอำนาจหน้าที่ก็มีผลทางอ้อมในการรักษาประโยชน์ของประเทศชาติ

“ที่ถามว่า ปัจจุบันการทุจริตคอร์รัปชันในสังคมไทยเป็นไปในรูปแบบใดนั้น ในเบื้องต้นขอทำความเข้าใจความหมายของการทุจริตคอร์รัปชันก่อน

ในทัศนะของผม การทุจริตคอร์รัปชัน หมายถึง การที่บุคลากรของรัฐบาล องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานส่วนใดของรัฐที่เรียกชื่ออย่างอื่น กระทำการใด ๆ อันเป็นการแสวงหาผลประโยชน์ใดที่มีขอบด้วยกฎหมาย ทั้งนี้โดยอาศัยอำนาจหน้าที่ในทางราชการ

ที่ถามว่า แนวโน้มการทุจริตในสังคมไทยในปัจจุบันเป็นไปในรูปแบบหรือทิศทางใด คงยากที่จะตอบให้กระจ่างได้ เพราะโดยปกติผู้กระทำความผิดมักมีวิธีการปกปิดความผิดอย่างแยบยล จนกระทั่งไม่ปรากฏร่องรอยของการทุจริตคอร์รัปชัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทุจริตในการจัดซื้อทรัพย์สินหรือจ้างทำของของราชการ โดยปกติการทุจริตคอร์รัปชันรายใหญ่ ๆ มักจะเกิดขึ้นในการจัดซื้อหรือจัดจ้าง ซึ่งมีการกำหนดคุณลักษณะเฉพาะ (Specification) ของวัสดุครุภัณฑ์ ซึ่งมีคุณสมบัติพิเศษและมีราคาสูงผิดปกติ

ที่ถามว่า มีวิธีใดบ้างที่สามารถแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันให้น้อยลงไปได้ นั้น เห็นว่าการแก้ปัญหาดังกล่าวมี 2 วิธี คือ การป้องกันและการปราบปราม สำหรับการป้องกันนั้นถ้าได้ผล การปราบปรามก็จะมีผลน้อยลง ดังนั้น การแก้ปัญหาคอร์รัปชันจึงควรเน้นหนักที่การป้องกัน

แต่การที่จะทำให้การทุจริตคอร์รัปชันลดน้อยลงได้นั้น ในทางปฏิบัติทำได้ยากมาก เพราะการทุจริตคอร์รัปชันนั้นฝังรากลึกในระบบราชการ การแก้ปัญหาดังกล่าวให้ได้ผลจึงทำได้ยากมาก ดังนั้น ก่อนที่จะมีมาตรการแก้ปัญหาดังกล่าว จึงควรจะศึกษาอย่างเป็นระบบว่า การทุจริตคอร์รัปชันมีวิธีการอย่างไรบ้าง ซึ่งเป็นเรื่องละเอียดอ่อน ดังนั้นเพื่อให้การกำหนดมาตรการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันเป็นไปด้วยดี สำนักงาน ป.ป.ช. ควรจะมีนักวิจัยทางสังคมศาสตร์ นักนิติศาสตร์ นักเศรษฐศาสตร์ และนักรัฐศาสตร์ของตนเอง เพื่อทำการวิจัย ร่วมกันเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และเสนอมาตรการป้องกันต่อรัฐบาล นอกจากนี้ สำนักงาน ป.ป.ช. ควรให้เงินอุดหนุนการวิจัยแก่หน่วยงานอื่นที่มีความพร้อมในการทำวิจัยเรื่องดังกล่าว

ที่ถามว่า บทบาทของ ป.ป.ช. ที่ผ่านมาสามารถแก้ปัญหาการทุจริตให้น้อยลงได้หรือไม่ นั้น เป็นการยากที่จะตอบคำถามดังกล่าวอย่างถูกต้องได้ เพราะไม่มีใครทราบแน่ชัดว่า ในขณะที่ในแต่ละปีมีการทุจริตคอร์รัปชันเกิดขึ้นมากน้อยเพียงใด

ที่ถามว่า ผลงานของ ป.ป.ช. ในช่วงระยะเวลา 4 ปี ที่ผ่านมา เป็นที่พอใจของสังคมหรือไม่ และสังคมได้อะไรจาก ป.ป.ช. บ้างนั้น เห็นว่าช่วงเวลาดังกล่าว ผลงานของ ป.ป.ช. ซึ่งเกี่ยวกับการตรวจสอบความโปร่งใสของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองน่าพอใจ ดังจะเห็นได้ว่า ในช่วงเวลานั้น ป.ป.ช. ได้ตรวจสอบบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และพบว่าผู้มีผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบหลายราย และได้เสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 วรรคสอง ว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองดังกล่าวจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ซึ่งส่วนมากศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยว่าผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ซึ่งเป็นผลให้ผู้ถูกร้องต้องห้ามดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นเวลา 5 ปี นับแต่วันที่ตรวจพบว่าการกระทำดังกล่าว และโดยที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเหล่านั้นเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในรัฐบาล ตามบทเฉพาะกาลของรัฐธรรมนูญ ซึ่งพ้นจากตำแหน่งไปก่อนหน้านั้นแล้ว จึงไม่มีกรณีที่ต้องพ้นจากตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 วรรคสอง

อย่างไรก็ตาม มีกรณีหนึ่งที่ ป.ป.ช. ได้ตรวจพบว่า รัฐมนตรีคนหนึ่ง ในขณะที่รัฐมนตรีชุดปัจจุบัน จงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ จึงเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาด ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยชี้ขาดว่า ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ซึ่งเป็นผลให้ผู้ถูกร้องต้องพ้นจากตำแหน่งรัฐมนตรี นับแต่วันที่ ป.ป.ช. ตรวจพบและผู้ถูกร้องต้องห้ามดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นเวลา 5 ปี

สิ่งที่สังคมได้จาก ป.ป.ช. อีกอย่างหนึ่งก็คือ การรักษาประโยชน์ของทางราชการ แม้จะไม่มีบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายให้ ป.ป.ช. มีอำนาจหน้าที่รักษาประโยชน์ของทางราชการ แต่การดำเนินงานของ ป.ป.ช. ตามอำนาจหน้าที่ก็มีผลทางอ้อมในการรักษาประโยชน์ของประเทศชาติ

สุดท้ายนี้ขอเสนอแนะให้ ป.ป.ช. จัดให้มีการประกวดเรียงความของเยาวชนทั่วประเทศ ซึ่งอาจแบ่งเป็นภาคๆ โดยกำหนดเนื้อหาซึ่งเกี่ยวกับอันตรายของการทุจริตคอร์รัปชัน เพื่อให้เยาวชนของชาติสำนึกในอันตรายที่เกิดกับประเทศชาติอันเนื่องมาจากการกระทำดังกล่าว” ...

